

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2021/33

Karar Sayısı : 2021/23

Karar Tarihi : 31/3/2021

R.G. Tarih-Sayısı : 2/4/2021-31442

İPTAL TALEBİNDE BULUNAN: İstanbul Milletvekili Erol KATIRCIOĞLU

İPTAL TALEBİNİN KONUSU: Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 17/3/2021 tarihli 60. Birleşiminde 11/3/2021 tarihli ve (3/1567) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı tezkeresinin okunması suretiyle Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk GERGERLİOĞLU'nun milletvekilliğinin düşmesinin yok hükmünde olduğunun tespitine ve Anayasa'nın 85. maddesi uyarınca iptaline karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İŞLEMİ

İptali talep edilen Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) işlemi şöyledir:

“Terör örgütü propagandası yapma suçundan İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 3. Ceza Dairesinin 7/12/2018 tarihli ve 2018/770 esas, 2018/1362 karar sayılı ilamı ile istinaf başvurusunun esastan reddedilmesi ve Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 28/1/2021 tarihli ve 2020/835 esas, 2021/398 karar sayılı ilamı ile temyiz dosyasının esastan reddi ile onanması suretiyle kesinleşen Kocaeli 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 21/2/2018 tarihli ve 2017/490 esas, 2018/80 sayılı kararı ile 2 yıl 6 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilen Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu ile ilgili olarak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 83'üncü maddesinin üçüncü fıkrası ile 84'üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Adalet Bakanlığından alınan ilgi yazı sureti ve eki dosya ilişikte gönderilmiştir.” şeklindeki 11/3/2021 tarihli ve (3/1567) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı tezkeresinin TBMM Genel Kurulunun 17/3/2021 tarihli 60. Birleşiminde okunması suretiyle Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk GERGERLİOĞLU'nun milletvekilliğinin düşmesi.

II. İPTAL TALEBİNİN GEREKÇESİ

1. Yokluğun tespiti ve iptal taleplerini içeren dilekçede özetle; Cumhurbaşkanlığının TBMM Başkanlığına gönderdiği tezkerenin TBMM Genel Kurulunda okunması suretiyle Ömer Faruk GERGERLİOĞLU'nun milletvekilliğinin düşmesinin Halkların Demokratik Partisi (HDP) milletvekillerinin TBMM'den tasfiyesine yönelik siyasi saiklerle gerçekleştirilmiş bir uygulama olduğu, milletvekilliğinin düşmesinin seçmen iradesinin en iyi şekilde sağlanabilmesi amacıyla çok istisnai hâllerde gündeme getirildiği, nitekim TBMM tarihinde kesinleşen ceza nedeniyle milletvekilliğinin düşmesine dair sadece bir örneğin bulunduğu, geçmişte aynı durumda başka siyasi partilere mensup milletvekillerine ilişkin kesin hükümlerin Genel Kurulda okutulmadığı ve böylece milletvekilliklerinin düşmediği, buna karşılık 26. ve 27. Dönem HDP milletvekillerine farklı muamelede bulunduğu, Ömer Faruk GERGERLİOĞLU'nun, hakkındaki yargılama devam ederken 27. Dönem Genel Seçimi'nde milletvekili seçilerek yasama dokunulmazlığına sahip olduğu, dolayısıyla yargılamanın devam etmesi için TBMM'ce dokunulmazlığının kaldırılması gerektiği, bu nedenle istinaf ve temyiz aşamalarında yargılamanın durdurulması taleplerinde bulunduğu, ancak gerek istinaf gerekse temyiz aşamasında bu taleplerin kabul görmediği, Anayasa'ya aykırı olarak yargılamaya devam edildiği, Yargıtayın onama kararı sonrasında, yargılamanın durdurulmaması yönündeki uygulamayla ilgili ihlal iddiaları da ileri sürülerek Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunduğu, yasama dokunulmazlığı kaldırılmadan

yargılama yapılması fonksiyon gaspı niteliğinde olduğundan bu yargılama neticesinde verilen mahkûmiyet kararının yoklukla malul olduğu, dolayısıyla böyle bir hükmün Anayasa'nın 84. maddesinin ikinci fıkrası kapsamında milletvekilliğinin düşürülmesinde esas alınamayacağı, her ne kadar milletvekilliğinin düşürülmesine ilişkin kararların iptal istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulabileceğini düzenleyen Anayasa'nın 85. maddesinde 84. maddenin ikinci fıkrası sayılmamışsa da bu durumun yokluğun tespiti kararı verilmesine engel teşkil etmediği belirtilerek söz konusu Cumhurbaşkanlığı tezkeresinin TBMM Genel Kurulunda okunması suretiyle Ömer Faruk GERGERLİOĞLU'nun milletvekilliğinin düşmesinin Anayasa'nın 83. ve 84. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

III. İNCELEME

2. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca yapılan inceleme toplantısında iptal talebini içeren dilekçe ve ekleri, Raportör Gülbin AYNUR tarafından hazırlanan inceleme raporu, iptali talep edilen TBMM işlemi ve dayanılan Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

3. TBMM'nin 17/3/2021 tarihli 60. Birleşiminde 11/3/2021 tarihli ve (3/1567) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı tezkeresinin okunması suretiyle Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk GERGERLİOĞLU'nun milletvekilliği Anayasa'nın 84. maddesinin ikinci fıkrası gereğince düşmüştür. Hüküm giydiğine dair hakkındaki kesin mahkeme kararının Genel Kurula bildirilmesi suretiyle Ömer Faruk GERGERLİOĞLU'nun milletvekilliğinin düşmesinin yok hükmünde olduğunun tespiti ve Anayasa'nın 85. maddesi uyarınca iptali talebiyle İstanbul Milletvekili Erol KATIRCIOĞLU 23/3/2021 tarihinde Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

4. Anayasa koyucu tarafından milletvekilliğinin düşme sebepleri istifa, kesin hüküm giyme veya kısıtlanma, milletvekilliğiyle bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmekte ısrar etme ve devamsızlık hâlleri olarak öngörülmüş ve bu kapsamda Anayasa'nın 84. maddesinde "*İstifa eden milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesi, istifanın geçerli olduğu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanınca tespit edildikten sonra, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca kararlaştırılır./ Milletvekilliğinin kesin hüküm giyme veya kısıtlanma halinde düşmesi, bu husustaki kesin mahkeme kararının Genel Kurula bildirilmesiyle olur./82 nci maddeye göre milletvekilliğiyle bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmekte ısrar eden milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine, yetkili komisyonun bu durumu tespit eden raporu üzerine Genel Kurul gizli oyla karar verir./Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içerisinde toplam beş birleşim günü katılmayan milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine, durumun Meclis Başkanlık Divanınca tespit edilmesi üzerine, Genel Kurulca üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyuyla karar verilebilir.*" hükümlerine yer verilmiştir.

5. Anılan madde uyarınca istifa, milletvekilliğiyle bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmekte ısrar etme ve devamsızlık hâllerinden biri sebebiyle milletvekilliğinin düşmesi için Meclis Genel Kurulu tarafından bu hususta bir karar alınması gerekmekte iken kesin hüküm giyme veya kısıtlanma hâli söz konusu olduğunda milletvekilliğinin düşmesi için Genel Kurul tarafından karar alınması koşulu aranmamakta, sadece ilgili milletvekili hakkındaki kesin hükmün Genel Kurula bildirilmesi biçimindeki usulün yerine getirilmesi yeterli olmaktadır.

6. Öte yandan Anayasa koyucu tarafından milletvekilliğinin düşmesine ilişkin kararlara karşı Anayasa Mahkemesine başvuru imkânı tanınmış olup bu kapsamda Anayasa'nın 85. maddesinde "*Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine 84 üncü maddenin birinci, üçüncü veya dördüncü fıkralarına göre karar verilmiş olması hallerinde, Meclis Genel Kurulu kararının alındığı tarihten başlayarak yedi gün içerisinde ilgili milletvekili veya bir diğer*

Esas Sayısı : 2021/33
Karar Sayısı : 2021/23

milletvekili, kararın, Anayasaya, kanuna veya İçtüzüğe aykırılığı iddiasıyla iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Anayasa Mahkemesi, iptal istemini onbeş gün içerisinde kesin karara bağlar.” denilmiştir.

7. Anayasa Mahkemesinin, TBMM Genel Kurulunun 4/6/2020 tarihli 95. Birleşiminde 30/1/2020 tarihli ve (3/1219), (3/1220) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı tezkerelerinin okunması suretiyle Diyarbakır Milletvekili Musa FARİSOĞULLARI ile Hakkâri Milletvekili Leyla GÜVEN'in milletvekilliğinin düşmesinin Anayasa'nın 85. maddesi uyarınca iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan başvurulara ilişkin olarak verdiği 25/6/2020 tarihli ve E.2020/49, K.2020/36; E.2020/50, K.2020/37 sayılı kararlarında da belirtildiği üzere, söz konusu madde uyarınca iptal talebiyle Anayasa Mahkemesine başvurma imkânı tanınan ve dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin de anılan madde uyarınca inceleme görev ve yetkisini haiz olduğu milletvekilliğinin düşmesi hâlleri; Anayasa'nın 84. maddesinin birinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında belirtilen durumlardır. Buna karşılık Anayasa'nın 84. maddesinin kesin hüküm giyme veya kısıtlanma sebebiyle milletvekilliğinin düşmesini düzenleyen ikinci fıkrası yönünden Anayasa'nın 85. maddesi kapsamında Anayasa Mahkemesine başvuru imkânı tanınmamıştır.

8. Bu itibarla Anayasa'nın 84. maddesinin ikinci fıkrası hükmü uyarınca kesin hüküm giyme veya kısıtlanma sebebine dayanan ve bu konudaki kesin mahkeme kararının Genel Kurula bildirilmesi suretiyle gerçekleşen milletvekilliğinin düşmesi hâli, Anayasa'nın 85. maddesi kapsamının ve dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin inceleme görev ve yetkisinin dışında kalmaktadır.

9. Ömer Faruk GERGERLİOĞLU'nun milletvekilliğinin düşmesi Anayasa'nın 84. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca hüküm giydiğine dair hakkındaki kesin mahkeme kararının Genel Kurula bildirilmesi suretiyle gerçekleşmiştir. Dolayısıyla ilgili hakkında Anayasa'nın 85. maddesi kapsamında iptal talebine konu olabilecek Anayasa'nın 84. maddesinin birinci, üçüncü veya dördüncü fıkralarında sayılan sebeplerden biri ile milletvekilliğinin düşmesi hâli söz konusu değildir. Bu itibarla iptal talebi Anayasa Mahkemesinin inceleme görev ve yetkisinin bulunmadığı bir düşme sebebine ilişkindir.

10. Söz konusu milletvekilliğinin düşmesi hâline ilişkin olarak, iptal istemiyle aynı amaca yönelik bulunan başka adlar altında yapılan taleplerin incelenebilmesi de mümkün değildir.

11. Açıklanan nedenlerle yokluğun tespiti ve iptal taleplerinin yetkisizlik nedeniyle reddi gerekir.

IV. HÜKÜM

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 17/3/2021 tarihli 60. Birleşiminde 11/3/2021 tarihli ve (3/1567) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı tezkeresinin okunması suretiyle Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk GERGERLİOĞLU'nun milletvekilliğinin düşmesinin yok hükmünde olduğunun tespiti ve Anayasa'nın 85. maddesi uyarınca iptali taleplerinin yetkisizlik nedeniyle REDDİNE 31/3/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Esas Sayısı : 2021/33
Karar Sayısı : 2021/23

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN